

Ohje käytössä: Diagnostiikkakeskus, preanalytiikka

Tiettyä vuorokauden aikaa vaativat tutkimukset

Diagnostiikkakeskus/ preanalytiikka

Taulukossa on lueteltu tutkimukset, joissa vuorokausivaihtelu vaikuttaa tulokseen. Tiettyä vuorokauden aikaa vaativat tutkimukset otetaan annettuina aikoina mikäli mahdollista. Jos näyte otetaan suositusaikojen ulkopuolella, lisätään näytteenoton kommenttina ”Näyte otettu suositusaikojen ulkopuolella” (vakiolausunto ULK), poikkeuksena TSH ja testosteroni, joita ei erikseen kommentoida.

Koodi	Lyhenne	Tutkimuksen nimi	Paasto	Näytteenoton ajankohta
1085	S -Adioni	Androstendioni	Ei	Klo 8–12. Stressi voi nostaa arvoja.
1034	S -Aldos	Aldosteroni	ei	Noin klo 7–10, kun vuoteesta nousemisesta on kulunut noin 2 tuntia. Jos potilas on ennen näytteenottoa makuulla > 60 min (vuodeosasto), lisätään kommentti MAKAA ”Potilas makuulla, viitevälit ks. tulkinta”
1020	P -ACTH	Adrenokortikotropiini	Kyllä	Aamunäyte klo 7–10; iltanäyte klo 20 (aikaisin-taan klo 16). Iltä-arvo n. 50 % aamuarvosta.
9662	fP-CTx	Kollagen I:n beta-kar-boksiterminaalinen te-lopeptidi (CTx)	Suosi-teltava	Paastonäytettä suositellaan (potilas paastoa 12 h ennen näytteenottoa). Pidempiaikaisessa seurannassa näytteet tulisi ottaa samaan vuorokaudenaikaan, aamulla 7:30-8:30. Aamulla ennen näytteenottoa voi juoda lasin vettä. Kahvia, teetä ja sokeripitoisia juomia tulisi välttää.
1222	S -DHEA	Dehydroepiandroste-roni	Ei	Klo 9–12 suositeltava, seurantanäytteissä aina sama aika. Vuorokausivaihtelu kortisolin kaltainen.
3166	S -DHEAS	Dehydroepiandrosten-dioni, sulfaatti	Ei	Klo 9–12 suositeltava, seurantanäytteissä aina sama aika. Vuorokausivaihtelu kortisolin kaltainen.

Tiettyä vuorokauden aikaa vaativat tutkimukset | Diagnostiikkakeskus | Preanalytiikka | Laatijat: Tuula Suomalainen, Paula Savola, Tero Pihlajamaa, Mikko Anttonen, Christel Pussinen | Hyväksyjä: Teija Kaukosalmi-Virtanen | 1.3.2024

https://huslab.fi/preanalytiikan_kasikirja/potilaan_esivalmistelu/tiettya_vuorokauden_aikaa_vaativat_tutkimukset.pdf

Ohje käytössä: Diagnostiikkakeskus, preanalytiikka

1235	S -11Dok	Deoksikortisoli (11-)	Kyllä	Aamunäyte klo 8–9. Lepo istuen tai makuulla vähintään 30min ennen näytteenottoa.
4529	fP-Fe	Rauta	Kyllä	Klo 7–9 suositeltava johtuen vrk-vaihtelusta. Uni-valverytimillä on vaikutusta arvoihin.
8855	fP-Trfesat	Transferrinin rautakylläisyys		
Koodi	Lyhenne	Tutkimuksen nimi	Paasto	Näytteenoton ajankohta
1644	S -17HPROG	Hydroksiprogesteroni (17-)	Ei	Mielellään klo 8–9 (kellonaika ei ole kriittinen)
6151	S-Hepsid	Hepsidiini	Suositeltava	Näyte otetaan aamulla ennen klo 10.
3966	S -ICTP	Kollageeni I:n karboksiterminaalinen telopeptidi	Ei	Näytteet suositellaan otettaviksi vuorokausivaihtelusta johtuen aamulla (kello 8 - 10).
4477	U -INTP	Kollageeni I:n aminoterminaalinen telopeptidi, virtsasta	Yön yli paasto (kevyt aamupala sallitaan)	2h-keräysnäyte otetaan aamulla (tai aamupäivällä klo 11 mennessä) aamun toisesta näytteestä, koska INTP-erityksellä on huomattava vuorokausivaihtelu. Yön yli paaston jälkeen (kevyt aamupala sallitaan) virtsarakko tyhjenetään esim. klo 7. Tätä virtsaa ei oteta talteen. INTP tutkitaan rakkoon 2 tunnin (esim. klo 7-9 välisenä) aikana kertyneestä virtsasta. Jos näyte on ollut rakossa pidempään (esim. 4h) ja kyseessä aamun toinen näyte, se voidaan hyväksyä, jos näyte otetaan klo 11 mennessä. Seurannassa olevan potilaan näyte kerätään aina mahdollisimman samaan aikaan vuorokaudesta.
2129	S -Korsol	Kortisoli	Ei	Aamunäyte klo 7–9; iltanäyte klo 20 (aikaisintaan klo 16). Ilta-arvo n. 25–50 % aamuarvoa matalampi.
20023	Sa-Korsol	Kortisoli, sylki	Ei	Sylkinäyte kerätään iltayöstä klo 23–24.

Tiettyä vuorokauden aikaa vaativat tutkimukset | Diagnostiikkakeskus | Preanalytiikka | Laatijat: Tuula Suomalainen, Paula Savola, Tero Pihlajamaa, Mikko Anttonen, Christel Pussinen | Hyväksyjä: Teija Kaukosalmi-Virtanen | 1.3.2024

https://huslab.fi/preanalytiikan_kasikirja/potilaan_esivalmistelu/tiettya_vuorokauden_aikaa_vaativat_tutkimukset.pdf

Ohje käytössä: Diagnostiikkakeskus, preanalytiikka

3594	S -Osteoca	Osteokalsiini	Ei	Aamulla viimeistään klo 8–9. Pitoisuus korkeimmillaan yöllä ja matalimmillaan aamulla.
2507	S -PRL	Prolaktiini	Ei	Klo 10–14. Päivällä fysiologinen variaatio pienimmillään; arvot aamulla korkeammat kuin päivällä.
6339	P -Reninm	Reniini, konsentraatio	Ei	Noin klo 7–10, kun vuoteesta nousemisesta on kulunut noin 2 tuntia. Jos potilas on ennen näytteenottoa makuulla > 60 min (vuodeosasto), lisätään kommentti MAKAA ”Potilas makuulla, viitevälit ks. tulkinta”
2735	S -Testo	Testosteroni	Ei	Miehillä aamunäyte mieluiten klo 7–10, mutta viimeistään ennen klo 12, johtuen testosteronin vuorokausivaihtelusta. Naisilla näyte otetaan mieluiten kierron 5.–8. vrk.
8722	S -TestoMS	Testosteroni, massaspektrometrinen		
6451	S -TestoVI	Testosteroni, vapaa laske		
2832	S -TSH	Tyreotropiini	Ei	Klo 7–14, johtuen TSH:n vuorokausivaihtelusta. Näytteenotto klo 14 mennessä ei vaikuta merkittävästi tuloksen tulkintaan.

Tiettyä vuorokauden aikaa vaativat tutkimukset | Diagnostiikkakeskus | Preanalytiikka | Laatijat: Tuula Suomalainen, Paula Savola, Tero Pihlajamaa, Mikko Anttonen, Christel Pussinen | Hyväksyjä: Teija Kaukosalmi-Virtanen | 1.3.2024

https://huslab.fi/preanalytiikan_kasikirja/potilaan_esivalmistelu/tiettya_vuorokauden_aikaa_vaativat_tutkimukset.pdf